

Franski spítalinn í Reykjavík og Matthías Einarsson

Gunnhild Thorsteinsson sem varð fyrst kvenna til að reka ljósmyndastofu í Reykjavík, 1904-12, tók myndina á kápu blaðsins og er frá Ljósmyndasafni Þjóðminjasafnsins. Þetta er mynd af Matthías Einarssyni lækni við skurðaðgerð um 1908, að öllum líkindum á Franska spítalanum, ef til vill að hleypa út sulli eða að taka gallblöðru.

Jónas Jónassen (1840-1910) landlæknir var fyrsti læknir spítalans Franska spítalans en Matthías Einarsson tók við starfinu árið 1905 og gegndi því alla tíð síðan. Hann var einnig starfandi læknir við Landakotsspítala og yfirlæknir hans frá árinu 1934. Matthías lauk námi frá Læknaskólanum 1904 en hafði verið í læknisnámi í Kaupmannahöfn árin 1898-1900. Hann dvaldi erlendis við nám og störf fram á sumarið 1905 en þá settist hann að í Reykjavík sem sjálfstætt starfandi læknir, sá fyrsti sem það gerði. „Þér getið sest að sem starfandi læknir en auðvitað getið þér ekki lifað af því“ á Jónassen landlæknir að hafa sagt við Matthías þegar hann ákvað að sækjast ekki eftir embættum heldur að vera sjálfs sin herra. Starfsferill Matthíasar var einstaklega farsæll og hann varð „öllum mönnum vinsælli og mun það sjaldgæft að læknir njóti slíks almenningsstrausts og almenningshylli“ en lítt hefur honum verið hampað enda var hann högvær maður sem lét verkin tala.

Franski spítalinn í Reykjavík var byggður í landi Eyjófsstaða árið 1902 en telst nú vera Lindargata 51. Það voru samtökin Société des hopitaux français d'Islande sem létu byggja hann en þau byggðu einnig spítala í Vestmannaeyjum og á Fáskrúðsfirði. Spítalinn var teiknaður og byggður af Fredrik Anton Bald sem íslenskir arkitektar kalla forsmið en hann starfaði hérlendis um skeið við ýmsar byggingarframkvæmdir, meðal annars sem yfirsmiður Alþingishússins. Spítalinn er í raun þrjú hús, hæð og ris, byggður á steiptum kjallara. Aðalhúsið snýr hliðum norður og suður en við báða gaffla þess eru hús sem snúa

göflum í norður og suður. Á aðalhöðinni voru sjúkrastofur með rúmum fyrir 20 sjúklinga en auk þess var aðgerðarstofa, sóttvarnarherbergi og annað það sem nauðsynlegt var hverjum spítala á þeim tíma.

Spítalinn var fyrst og fremst ætlaður frönskum sjómönnum en þær tölur sem til eru um rekstur hans benda til þess að flestir sjúklingarnir hafi verið íslenskir. Reksturinn var aldrei umfangsmikill en þegar hann var sem mestur er talið að legudagar hafi verið um fimmtungur af því sem var á helsta spítala bæjarins, Landakotsspítala. Þegar fyrri heimsstyrjöldin braust út árið 1914 hættu franskir sjómenn að sigla á Íslandsmið og eftir stríðið var ásókn þeirra mun minni en áður og starfsemi spítalans lognaðist út af þar til henni var hætt árið 1927. Spítalinn komst í eigu Reykjavíkurborgar sem gerði hann að gagnfræðaskóla, Ingimarsskóla, árið 1935 og síðar Lindargötu-skóla og frá árinu 1977 hefur Tónmenntaskóli Reykjavíkur verið þar til húsa.

Efsta myndin vinstra megin er frá Þjóðminjasafninu sem Pétur Brynjólfsson tók á árunum 1905-1910. Yfirlæknirinn Matthías Einarsson (1879-1948) er lengst til vinstri en aðrir hafa ekki verið nafngreindir svo öruggt sé. Talið er líklegt að um sé að ræða áhöfn á skútu sem hafi komið að heimsækja einn úr áhöfninni, þann sem liggur í rúminu til hægri.

Handlitaða póstkortið er síðan á spítaladögum hússins, en sú neðsta er tekin í september 2014, sá franski er þar áveðurs við nýju risablokkirnar í Skuggahverfinu.

Málverkið hægra megin er sjálfmynd Louisa Matthíasdóttur frá 1984, birt með leyfi Listasafns Íslands. Louisa var dóttir Matthíasar læknis Einarssonar. Hún er einna þekktust fyrir kyrralífsmýndir og þær eru um margt skyldar ljósmyndum einsog þeirri sem prýðir kápu Læknablaðsins núna.

Jón Ólafur Ísberg

Útgefandi

Læknafélag Íslands
Læknafélag Reykjavíkur

Ritstjórn

Engilbert Sigurðsson,
ritstjóri og ábyrgðarmaður
Gerður Gröndal
Hannes Hrafnkelsson
Magnús Gottfreðsson
Sigurbergur Kárason
Tómas Guðbjartsson
Þórcís Jóna Hrafnkelsdóttir

Tölfræðilegur ráðgjafi

Thor Aspelund

Ritstjórnarfulltrúi

Védís Skarphéðinsdóttir
vedis@lis.is

Blaðamaður og

ljósmyndari

Hávar Sigurjónsson
havar@lis.is

Umbrot

Sævar Guðbjörnsson
saevar@lis.is

Upplag

1750

Áskrift

12.400,- m. vsk.
Lausasala
1240,- m. vsk.

Prentun, bókband og pökkun

Prenttækni ehf.
Vesturvör 11
200 Kópavogi

© Læknablaðið

Læknablaðið áskilur sér rétt til að birta og geyma efni blaðsins á rafrænu formi, svo sem á netinu. Blað þetta má eigi afrita með neinum hætti, hvorki að hluta né í heild, án leyfis.

Fræðigreinar Læknablaðsins eru skráðar (höfundar, greinarheiti og útdrættir) í eftirtalda gagnagrunna: Medline (National Library of Medicine), Science Citation Index (SciSearch), Journal Citation Reports/Science Edition og Scopus.

The scientific contents of the Icelandic Medical Journal are indexed and abstracted in Medline (National Library of Medicine), Science Citation Index (SciSearch), Journal Citation Reports/Science Edition and Scopus.

ISSN: 0023-7213